

Kronika tygodniowa.

Kraków, a raczej jego mieszkańcy, przecho-
dzą od czasu do czasu fazę gorączki, dającej
się może wytłumaczyć stosunkami, ale dla bez-
stronnego obserwatora śmiesznej i zasługują-
cej skutkiem tego na wytknięcie.

Sto lat temu wstecz był Kraków otoczony
murami i basztami, które zamykały dostęp do
śródmieścia. Z chwilą utraty samodzielności,
przedewszystkiem zaś, za czasów wolnego mia-
sta, zabrano się z całą skapliwością do usu-
nięcia tych niepotrzebnych zabytków przeszło-
ści, materiały, stąd uzyskany, posłużył do bu-
dowy nowych domów, a krakowskie burzumurki
zacierali ręce z radości, że miasto traci zwolna,
ale stale, swój historyczny charakter. Mimo-
woli przypominał się każdemu bankrut, wyzby-
wający się za wszelką cenę wszystkiego, co
mogłoby przypomnieć mu i otoczeniu jego da-
wną, świetną przeszłość. Cudem prawie ocalała
brama Floryańska i dwie, z nią sąsiadujące,
baszty, oraz Barbakan.

Gorączka burzenia ustała, gdy nie było już
co niszczyć, przechodząc w stadium niesłycha-
nego pietyzmu dla zabytków, zupełnie nań nie
zasługujących. Gdy w latach osmdziesiątych
ubiegłego stulecia uchwalono na miejscu do-
tychczasowego szpitala dla umysłowo chorych
przy ulicy Szpitalnej wybudować nowy budy-
nek teatru miejskiego, rozgorzała wśród ojców
miasta zażarta walka. Jedni z nich stanęli w obro-
nie zagrożonej rudery, wykazując jej history-
czne dla miasta znaczenie, drudzy, bardziej po-
stępowi, ruszyli całym frontem do ataku i zwy-
ciężyli. Coś podobnego powtórzyło się w kilka-
naście lat później, gdy rozchodziło się o ruiny
domostw obok kościoła św. Idziego u stóp
Wawelu. Archeologowie miejscy wołali o pom-
stę do niebios na tych wszystkich, którzy chcieli
pozbawić serce Polski tak cennego klejnotu
architektonicznego, będącego, jak stwierdzono,
dziełem jednego ze znamienitszych majstrów
murarskich z Krowodrzy, z przed lat niewiele-
cej pięćdziesięciu. W tym wypadku, zwyciężyli
miłośnicy przeszłości i zabytków Krakowa, ru-
dery obok kościoła św. Idziego odrestaurowano
i pomieszczono w nich biura Rady Szkolnej
Okręgowej.

Po chwilowym spokoju, nastały czasy wo-
jenne, a po nich życie nasze weszło na zupeł-
nie inne tory. Narazie nie buduje się wiele,
a nie burzy się nic, z nadzwyczajną natomiast
skapliwością przerabia się każdą, choćby naj-
mniejszą ciupkę na lokal przemysłowy, bo to
większy dochód przynosi. Każdy kamienicznik
stara się o to, aby jak największą ilość ubika-
cyi oddać na cele przemysłowe, gdyż zapotrze-
bowanie jest kolosalne, gdyby można, obróciłby
na ten cel wszystkie lokale parterowe, nawet
bramę, a lokatorom wyższych pięter kazał się
tamże dostawać po drabinie. Ofiarą tej gorączki
padł niedawno dom „pod Baranami“, jedyny
w Rynku głównym, który dotąd potrafił się
ostać i służył wyłącznie celom mieszkalnemu,
a nie spekulacyjnym. Dosięgło go jednak prze-
znaczenie; jego właścicielka, p. Potocka z Krze-
szowic, część dotychczasowej swej rezydencji
oddawała na cele przemysłowe, nie posiadając,
jak utrzymują niektórzy, funduszków, aby bu-
dynek zdewastowany przez austriacką wojsko-
wość, doprowadzić własnym kosztem do daw-
nego stanu.

Gdzie kto może, wybija sklepy, znalazły się
one już także i w dawnym pałacu Prymasowskim
przy ulicy Grodzkiej, a podobny los czeka i stary
arsenał u wylotu ulicy Grodzkiej i plant. Pry-
watni właściciele, instytucje i władze, idą w tym
wypadku jedną i tą samą drogą mając na
ustach stale uprzedmiotowienie miasta, a raczej
napędzenie jak największych zysków do swej
kieszeni. Istnieje wprawdzie Towarzystwo Miło-
śników zabytków Krakowa, które rozstracać po-
winno pieczę nad pozostałościami przeszłości,
przy magistracie funkcjonuje, szumną nazwę
nosząca, Rada Artystyczna, czuwająca nad utrzy-
maniem charakteru starego Krakowa, głos mają
także i konserwatorzy, ale jakoś zabiegi ich
wszystkich nie odnoszą pożądanego celu, bo
każdy z kamieniczników czyni nie to, co naka-
zywałby mu obywatelski obowiązek, lecz kie-
ruje się wyłącznie własnym interesem.

Zarzucono swojego czasu wyżej wspomnia-
nym instytucyom, że pozwoliły na oszpece-
nie Rynku krakowskiego przez budowę kilku ob-
jektów nie odpowiadających bynajmniej miejscu,
w jakim się znajdują. Do nich zaliczyć należy
przedewszystkiem kamienicę Czynciela obok
Maryackiego kościoła, który jakiś znawca ar-
chitektury porównał z bombonierką, ale chyba
zakupioną w hali, wewnątrz Sukiennic, albo
tak zwana „Secesya“, dom Rajala u zbiegu ulic
Wiślniej i św. Anny.

Obecnie przybyła Rynkowi nowa ozdoba
w postaci odrestaurowanej kamienicy, gdzie się
mieści apteka „pod Koroną“. Właściciel tej ka-
mienicy, znany w Krakowie p. Roman Grün-
wald, miał pierwotnie zamiar urządzić z niej
drapacza chmur, gdy jednak władze budowlane
na to się nie zgodziły i trzeba było ograniczyć
się do trzeciego piętra, potrafił przecież połą-
czyć pożyteczne z pięknem, a tem samem cel
swoj przeprowadzić, wieńcząc budowlę mon-
strualnym dachem, który pokrywa strych, mies-
zczący w sobie oczywiście nic innego, jak tylko
lokale przemysłowe. Dziwnie odbija ten dach
od sąsiadujących z nim budynków, a dostraja
się chyba do komina „odwachu“, będącego za-
bytkiem aussryackiej architektury z przełomu
dziewiętnastego i dwudziestego stulecia. Tego
i owego przechodnia razi ów dach i nasuwa
mu pytanie, gdzie była Rada Artystyczna, gdy
p. Grünwald przedkładał plany przebudowy do
zatwierdzenia, w odpowiedzi możnaby cieka-
wemu tyle tylko powiedzieć, że władze zrobiły
swoje, bo kompetencja ich kończy się tam,
gdzie kończą się mury, dach zaś do nich nie
należy. Zresztą i Radę Artystyczną można wi-
docznie przekonać, że takie stylowe wykończe-
nie budynku jest prawdziwą ozdobą tej części
miasta i niezawodnie wpłynie na innych ka-
mieniczników, aby i oni zrekonstruowali swe
dachy według podobnych planów, korzyść zaś
z tego będzie podwójna, bo oni zwiększą zna-
cznie liczbę lokali, nadających się do zużytko-
wania na cele przemysłowe. Dziś, gdy strychy
są zupełnie niepotrzebne do suszenia bielizny,
której obywatele mają bardzo mało, należy je
wyzyskać w odpowiedni sposób, aby zmniej-
szyć przez to nędzę mieszkaniową. Po strychach,
przyjdzie kolej i na piwnice, a z niemi Rada
Artystyczna nie będzie miała najmniejszego kło-
potu, jakkolwiek przebudowane, nie będą razić
oka przechodnia, jako dla wzroku jego prze-
ważnie niedostępne.

Najlepsza pasta do zębów!!!

Letnie marzenia tych, którzy jeszcze nie wyjechali na urlop.

Zosieczka przy remingtonie
Roi o Shimmy namiętnym
O pięknym młodzieńcu smętnym,
Co sercem ku niej zapłonie.

Młody zaś Witold Schönnasy
ze sklepu z damską konfekcją
Też śni i śni z predylekcyą
O morskiej w Sopotach plaży.

I widzi już „nasze“ morze,
Nad morzem: nimfy, langusty,
Obłoki nawet w przestworzu
Jak biusty, albo... nie — biusty. *Huk.*